Stenogrammid

XIV Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 27.05.2019, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine
1. 15:01 Riigikogu liikmete ametivanne
15:03 Istungi rakendamine
2. 15:12 Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (21 OE) esimene lugemine
3. 15:17 Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (19 OE) esimene lugemine
4. 15:21 Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (20 OE) esimene lugemine
5. 15:25 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (8 SE) esimene lugemine
6. 15:40 Jäätmeseaduse, jäätmeseaduse muutmise seaduse ning jäätmeseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (15 SE) esimene lugemine
7. 15:49 Riigikogu otsuse "Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine eesti keele õppe arenguga tegelemiseks" eelnõu (3 OE) esimene lugemine
8. 16:20 Riigikogu otsuse "Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine rahvastikukriisi lahendamiseks" eelnõu (4 OE) esimene lugemine
9. 16:38 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

15:01 Esimees Henn Põlluaas
Austatud Riigikogu! Alustame täiskogu I istungjärgu 7. töönädalat.

---

1. 15:01 Riigikogu liikmete ametivanne

15:01 Esimees Henn Põlluaas
Seoses Kert Kingo volituste peatumisega tema nimetamise tõttu Vabariigi Valitsuse liikmeks k.a 17. mail asub Riigikogu liikmeks asendusliige Rein Suurkask. Kuulame ära tema ametivande. Rein Suurkask, palun!

15:01 Rein Suurkask
Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XIV koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

15:02 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena Riigikogu liikme Signe Riisalo ametivanne. Seoses Riigikogu liikme Arto Aasa volituste lõppemisega tema tagasiastumise tõttu asus k.a 21. mail Riigikogu liikmeks asendusliige Signe Riisalo. Kuulame ära tema ametivande. Signe Riisalo, palun!

15:03 Signe Riisalo

Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XIV koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

15:03 Istungi rakendamine

15:03 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena saab üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Vabariigi Valitsuse esindaja proua Heili Tõnisson, palun!

15:04 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson
Austatud esimees! Head Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus algatab täna viis seaduseelnõu. Esiteks, jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrarikkumisi käsitleva Euroopa konventsiooni denonsseerimise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust kultuuriminister Tõnis Lukas. Teiseks, Põhja-Makedoonia Vabariigi ühinemist käsitleva Põhja-Atlandi lepingu protokolli heakskiitmise seaduse eelnõu. Selle seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust välisminister Urmas Reinsalu. Kolmandaks, Eesti Vabariigi valitsuse ja Araabia Ühendemiraatide valitsuse vahelise lennuliiklust nende riikide territooriumide vahel ja väljaspool neid käsitleva kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu. Selle seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust majandus- ja taristuminister Taavi Aas. Neljandaks, väärtpaberituru seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Ja viiendaks, maksukorralduse seaduse, kohtute seaduse ja vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Kahe viimati nimetatud seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Martin Helme. Aitäh!

15:05 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena palun Siim Pohlak!

15:05 Siim Pohlak
Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Annan Keskerakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja erakonna Isamaa fraktsiooni poolt üle alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega soovitakse vähendada 25% õlle-, siidri- ja kange alkoholi aktsiisi määrasid piirikaubanduse ohjeldamise eesmärgil. Kuna head kolleegid opositsioonist on ka samasuguse mõttega välja tulnud, siis loodetavasti toetate ka teie koalitsiooni algatust. Aitäh!

15:06 Esimees Henn Põlluaas
Paistab, et rohkem eelnõusid ja arupärimisi ei ole. Olen juhatuse nimel vastu võtnud kuus eelnõu. Riigikogu juhatus otsustab nende edasise menetluse vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Hetkel on kohal 89 Riigikogu liiget, puudub 12.
Härra Ligi, kas on küsimusi? Palun!

15:08 Jürgen Ligi
Härra esimees! Meil on väga omapärane päevakord laual. Palun selgitage, millise loogika kohaselt on juhatus nüüd hakanud päevakordi koostama! Traditsiooniliselt, vana töökorra järgi meil ju esmaspäeviti eelnõusid päevakorras ei olnud. Nüüd on eelnõud kuhjatud põhiliselt esmaspäeva. Mis see loogika on? Niimoodi on Riigikogu liikmetel väga raske oma aega planeerida. Ma ei usu, et see tuleb kasuks eelnõude menetlemise kvaliteedile.

15:08 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Jah, nagu te ütlesite, varem oli esmaspäev arupärimistele vastamise päev. Eelmises koosseisus seda töökorda muudeti ja juhatus on päevakorra koostanud vastavalt sellele, kuidas komisjonid on teinud ettepanekuid teemasid suurde saali heakskiitmiseks või tagasilükkamiseks saata. Jürgen Ligi, palun, teine küsimus!

15:09 Jürgen Ligi
Aitäh! Mu küsimus on täiesti sisuline. Formaalset vastust oskab igaüks anda, aga te olete Riigikogu esimees, te peaksite praegu kaasa mõtlema. Eelnõud on nüüd kuhjatud ühte päeva, kui istung algab alati hiljem kui teistel päevadel, kell kolm. Võin tunnistada, et meie fraktsioonil on tänaseks juba osalus rikutud, sest meil on ka üks teine üritus ees, me ei teadnud aega niimoodi planeerida. Kas juhatus kavatseb eelnõud töönädala päevade peale hajutada või jääbki nii, et esmaspäev on pikk päev ja teised päevad on lühikesed? See on sisuline küsimus, see ei ole kiusuküsimus. Palun seletage!

15:09 Esimees Henn Põlluaas
Eelnõud jagatakse, nagu ma ütlesin, vastavalt komisjonide ettepanekule. Ja ma arvan, et seitse punkti ühel päeval ei ole sugugi palju. Jürgen, sa peaks ka ise mäletama, et me oleme siin arutanud ka 30 ja enamatki punkti päevas, nii et seitsme pärast protesteerida on natuke naljakas. Meie töö ongi siin saalis tegeleda eelnõudega. Nii et aitäh! Jätkame! Ja, härra Jürgen, kui te küsimuse esitate, siis palun ka kuulata vastust, mitte pöörata selga ja hakata oma kaaslastega juttu rääkima.
Aga nüüd päevakorrast. Väliskomisjon on teinud ettepaneku arvata selle töönädala neljapäevase istungi päevakorrast välja kolmanda päevakorrapunkti, milleks on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (16 OE) esimene lugemine. Nii et kolmas päevakorrapunkt neljapäevase istungi päevakorrast läheb välja.
Koos selle muudatusettepanekuga panen hääletusele Riigikogu täiskogu I istungjärgu 7. töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Aitäh! Poolt on 79 rahvasaadikut, vastu ei ole ühtegi ja erapooletuid on 1, hääletusel ei osalenud 9 rahvasaadikut. Päevakord on kinnitatud.

---

2. 15:12 Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (21 OE) esimene lugemine

15:12 Esimees Henn Põlluaas
Oleme jõudnud esimese päevakorrapunktini, mis on kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 21 esimene lugemine. Ettekandja on kultuurikomisjoni aseesimees Heidy Purga. Palun!

15:12 Heidy Purga
Hea istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kultuurikomisjon arutas Eesti Rahvusraamatukogu liikmete nimetamise eelnõu ettevalmistamist esimeseks lugemiseks oma 13. mai istungil, millest võtsid osa komisjoni liikmed Helle-Moonika Helme, Signe Kivi, Viktoria Ladõnskaja-Kubits, Katri Raik, Mihhail Stalnuhhin, Jaak Valge, Kristina Šmigun-Vähi, aseesimees Heidy Purga ja istungit juhatanud komisjoni esimees Aadu Must. Seoses Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete volituste lõppemisega ja lähtudes Eesti Rahvusraamatukogu seaduse § 8 lõikest 2, otsustab Riigikogu Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmeteks nimetada Riigikogu liikmed Signe Kivi, Mihhail Lotmani ja Peeter Rahneli ning järgmised Eesti Rahvusraamatukogu töövaldkondade tunnustatud asjatundjad: Andres Kollist ja Priit Pirsko. Aadu Must tegi komisjonile ettepaneku kiita heaks otsuse eelnõu tekst ja seletuskiri, esitada see eelnõu täiskogu päevakorda 27. maiks ja määrata komisjoni nimel ettekandjaks Heidy Purga. Komisjoni liikmed olid eelnimetatud punktidega konsensuslikult nõus. Komisjoni esimees märkis, et tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest arutatakse selle otsuse eelnõu ühel lugemisel ning pärast läbirääkimiste lõppu pannakse eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

15:14 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kas on küsimusi ettekandjale? Iga Riigikogu liige võib esitada ühe suulise küsimuse. Tundub, et küsimusi ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Sõna võivad võtta üksnes fraktsioonide esindajad. Tundub, et läbirääkimiste soovi ei ole. Sellisel juhul annan saalikutsungi. Kas kõik on kohal ja asume hääletama? Ei ole vastuväiteid? Tundub, et võime hääletada.
Lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 117 lõikest 3, panen lõpphääletusele kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 85 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 21 on otsusena vastu võetud.

---

3. 15:17 Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (19 OE) esimene lugemine

15:17 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine punkt on kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 19 esimene lugemine. Ettekandja kultuurikomisjoni esimees Aadu Must, palun!

15:17 Aadu Must

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! See eelnõu kujutab endast juba sõitma hakanud rongi teist vagunit. Kultuurikomisjoni ülesanne on ette valmistada otsused mitme kultuurivaldkonda kuuluva nõukogu liikmete kohta. Selle konkreetse eelnõu ettevalmistamine oli üsna lihtne. Kultuurikomisjon ei arvanud, et meil on õigus kahmata endale mingeid eesõigusi. Eelnõu on läbi räägitud kõikide fraktsioonidega, seda enam, et vastavalt seadusele koosnebki meie esindus rahvusringhäälingu nõukogus kõikide fraktsioonide esindajatest. Ja need esindajad, keda me välja pakume, on Viktoria Ladõnskaja-Kubits, Jevgeni Ossinovski, Valdo Randpere, Urmas Reitelmann ja Marika Tuus-Laul. Komisjon arutas seda eelnõu 13. mail ja kõik menetluslikud otsused – nii see, et esitada eelnõu tänasesse päevakorda, kui ka see, et määrata ettekandjaks komisjoni esimees – võeti vastu konsensusega. Veel võin öelda seda, et jah, me tegime ettepaneku panna eelnõu 27. kuupäeva istungi päevakorda, aga see oli varem välja pakutud aeg. Ma oleks rääkinud pikemalt ka töökorra graafikust, aga kuna Jürgenit enam saalis ei ole, siis ma ei saagi talle teha ettepanekut, et me võiks koos algatada seaduseelnõu, et läheks vana korra juurde tagasi. Aga me esmaspäevaks enam eelnõusid ei esita. Pean Jürgeni mujal kinni püüdma, et sellest rääkida. Aitäh!

15:19 Esimees Henn Põlluaas

Kas on küsimusi ettekandjale? Ei ole. Kas fraktsioonide esindajatel on soovi läbi rääkida? Ei ole. Sellisel juhul peale saalikutsungit tuleb hääletus. Kas võime minna hääletuse juurde? Aitäh!
Lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 117 lõikest 3, panen lõpphääletusele kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Aitäh! Poolt oli 72, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 19 on otsusena vastu võetud.

---

4. 15:21 Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (20 OE) esimene lugemine

15:21 Esimees Henn Põlluaas

Nüüd läheme eelnõu 20 juurde: kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu esimene lugemine. Ettekandja on kultuurikomisjoni esimees Aadu Must.

15:22 Aadu Must
Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Järgmine eelnõu on tänaseks kultuurikomisjoni esitatud kolmevagunilise rongi viimane vagun. Seda eelnõu arutasime samuti 13. mail ja kuulasime enne ära eri fraktsioonide ettepanekud kandidaatide kohta. Eelnõu näeb ette nimetada rahvusooperi nõukogu liikmeteks Riigikogu liikmed Enn Eesmaa, Helle-Moonika Helme ja Urve Tiidus. Arutelu toimus konstruktiivses ja positiivses õhkkonnas, kõik komisjoni liikmed leidsid, et tegemist on väärikate kandidaatidega. Ja ma julgen ühe lisakillu ka öelda: me arvame, et tegemist pole mitte ainult heade poliitikute, vaid ka selles valdkonnas kompetentsete inimestega. Mulle tuleb meelde, et Eri Klas tundis omal ajal suurt rõõmu – see oli muidugi üks varasem koosseis –, et rahvusooperi nõukogu liikmeteks on sellised mehed, kes tõesti asja jagavad, nagu Enn Eesmaa. Ka Urve Tiiduse kohta oleme kuulnud ainult häid sõnu, nii et ei tohiks konfliktiohtu olla. Palume seda eelnõu toetada, see on väga hea eelnõu. Aitäh!

15:23 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi algatada läbirääkimised? Ei ole. Kas võime minna lõpphääletuse juurde?
Lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 117 lõikest 3, panen lõpphääletusele kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Aitäh! Poolt oli 67 saadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 20 on otsusena vastu võetud.

---

5. 15:25 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (8 SE) esimene lugemine

15:25 Esimees Henn Põlluaas
Punkt neli: Vabariigi Valitsuse algatatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 8 esimene lugemine. Ettekandja rahandusminister Martin Helme, palun!

15:25 Rahandusminister Martin Helme
Lugupeetud spiiker! Lugupeetud Riigikogu! Tulen teie ette rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõuga. Eelnõuga, mis täna esimesel lugemisel on, soovitakse muuta virtuaalvääringu raha vastu vahetamise teenuse pakkuja ja virtuaalvääringu rahakotiteenuse pakkuja tegevusloa saamise nõudeid. Eesmärk on vähendada nende teenustega seotud rahapesu, terrorismi rahastamise ning muude kuritegude toimepanemise riski. Kehtiva regulatsiooniga on üle võetud rahapesu tõkestamise viiendast direktiivist tulenevad nõuded. Eelnõuga lahendatav probleem on hüppeliselt kasvanud loataotluste arv olukorras, kus rahapesu andmebürool puudub võimalus tegevusloa taotleja sobivust sisuliselt hinnata ning tegevusloa omaja tegevust Eestis reaalselt kontrollida. Rahapesu andmebüroole esitatud loataotluste arv 2018. aastal oli kokku 1430. Virtuaalvääringuga seotud teenuse pakkumisega seotud tegevuslubasid taotleti 1182, neist 629 olid virtuaalvääringu raha vastu vahetamise ning 553 virtuaalvääringu rahakotiteenuse pakkuja tegevusloa taotlused. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse kohaselt on nimetatud isikud kohustatud subjektid, kuid nad ei ole finantseerimisasutused.
Eelnõu kohaselt peab virtuaalvääringu teenuse pakkuja registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht ja tegevuskoht asuma Eestis. Kui tegemist on välisriigi ettevõttega, peab ta tegevusloa taotlemiseks avama Eestis filiaali. Rahapesu andmebüroo hakkab kõigi tegevuslubade menetlemisel kontrollima ettevõtte juhatuse liikmete tausta ja sobivust. Selleks peab ettevõte tegevusloa taotlemisel esitama vajalikud dokumendid. Praegu selline kontroll puudub ja kehtiva õiguse kohaselt tuleb näiteks virtuaalvääringu tegevusloa taotlemisel esitada ettevõtte üldandmed, pakutava teenuse liik ja pakkumise koht. Samuti tuleb näidata, millised on ettevõtte sisemised protseduurireeglid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel. Lisaks tõstetakse eelnõu kohaselt virtuaalvääringu teenuse pakkuja ja finantseerimisasutuse tegevusloa riigilõiv 345 eurolt 3300 euroni. Suurema riigilõivuga tegevusload on kehtestatud teenuste pakkumisele, kus on risk rahapesuks või terrorismi rahastamiseks. Sellest

tulenevalt on teostatava järelevalve maht suurem. Virtuaalvääringu teenuse pakkujate ja finantseerimisasutusena tegutsejate kõrgemad riigilõivud kehtestatakse eesmärgiga katta rahapesu andmebüroo kulud tegevusloa taotlemisel esitatavate andmete ja isikute tausta kontrollimisel, samuti selleks, et vähendada virtuaalvääringu teenuse pakkujate arvu. Rahapesu andmebüroole antakse pikem ajavahemik tegevusloa taotlustega koos esitatud andmete ja taotlejate tausta kontrollimiseks: see aeg pikeneb kõikide tegevuslubade puhul 30 tööpäevalt kolme kuuni. Teiste tegevuslubade puhul, nagu näiteks pandimajad, äriühingu teenuse osutajad, väärismetallidega kauplejad, jääb riigilõivuks 345 eurot. Seadus jõustub üldises korras. Ettevõttel, kellel on tegevusluba juba olemas, on aega kuni selle aasta lõpuni ehk 31. detsembrini 2019 viia ennast seaduse nõuetega kooskõlla ja esitada rahapesu andmebüroole täiendavad andmed vastavalt sellele eelnõule. Palun Riigikogul eelnõu toetada! Lisan omalt poolt seda, et kõik me teame, et rahapesu ja üldse kuritegelik raha on midagi sellist, mis otsib maailmas kogu aeg uut kohta, kus ennast legaliseerida. Kõik me teame, et ka Eesti on sellega kimpus olnud. Eestis astutud sammud on tekitanud olukorra, kus otsitakse uusi kohti ja uusi võimalusi. Lihtsustatult öeldes pangandusest liigub risk mujale. Ja praegu on täiesti selgelt näha, et see risk liigub virtuaalvääringute valdkonda ning kui me siin munema jääme, siis on meil varsti käes järgmised väga hapud tagajärjed. Nii et ma palun Riigikogul seda eelnõu toetada! Aitäh!

15:30 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Nüüd on kõigil Riigikogu liikmetel võimalus esitada ettekandjale kaks suulist küsimust. Küsimuse aeg on üks minut. Urve Tiidus, palun!

15:30 Urve Tiidus

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Mul on selline küsimus. Eelnõu seletuskirjas on väga hästi seletatud, et virtuaalvääringu teenuse pakkumisega seotud loataotluste arv mullu hüppeliselt kasvas. Tõenäoliselt ei ole veel päris täpseid andmeid selle aasta kohta. Ma küsin niimoodi. Kui suurt nende lubade taotlejate taandumist see eelnõu võib põhjustada? Kas see arv väheneb näiteks poole või veerandi võrra? Kas keegi on teinud selle kohta prognoose? Ja ehk tutvustate ka konteksti: milline on see olukord Lätis, Leedus ja Soomes?

15:31 Rahandusminister Martin Helme

Jaa, me prognoosime, et tegevusloa taotluste arv väheneb vähemalt poole võrra. Ja veel prognoosime, et arvestatav hulk praegu tegutsevatest firmadest ei jätka pärast seda, kui nad peavad aasta lõpuks uued tingimused täitma. Aga kui ma nüüd peaks otsima seda numbrit, siis ma arvan, et järele jääb umbes 390 luba. Tunnistame ausalt, et ega üks võte lõplikult maailma ära ei paranda, aga eelnõuga on loodud mitu võimalust seda kontrolli tihendada, tausta kohta paremini järele küsida. On loodud alused ka loa andmisest keeldumiseks. Seega, kehtestame need nõuded ära! Me eeldame, et oluliselt väheneb nende firmade hulk, kellel need tegevusload on, ja sellisel juhul jääb ka ressurssi neid tegutsevaid paremini kontrollida. Aga me eeldame, et see hulk väheneb arvestataval määral.

15:32 Esimees Henn Põlluaas

Andres Sutt, palun!

15:32 Andres Sutt

Aitäh, härra juhataja! Hea ettekandja! Oluline valdkond, oluline teema! Mul on selline küsimus: milline on rahapesu andmebüroo võimekus neid uusi nõudeid rakendada, eriti just tausta kontrollimisel ja sobivuse hindamisel?

15:33 Rahandusminister Martin Helme

Rahapesu andmebüroo väga ootab seda seadusparandust. See on nendelt tulnud signaal, et seda on hädasti vaja. Ja tänu oluliselt kasvanud riigilõivule peaks neil tekkima juurde ka võimekust seda seadust hoolikalt täita.

15:33 Esimees Henn Põlluaas

Urve Tiidus, palun, teine küsimus!

15:33 Urve Tiidus
Aitäh! Lugupeetud minister! Ma tulen tagasi oma esimese küsimuse viimase osa juurde. Kas on võimalik võrrelda nende regulatsioonide karmust Läti, Leedu ja Soomega? Kas me muutume nendega sarnasemaks või nendest rangemaks või kuidas?

15:33 Rahandusminister Martin Helme
Mul ei ole praegu võimalik öelda, et mul on ees täpne võrdlus naabritega. Selge aga on, et Eestis on lõdvem regulatsioon. Näiteks Soomes on virtuaalvääringuga kauplejad finantsjärelevalve subjektid, Eestis ei ole ja ka selle seadusmuudatuse tagajärjel nad selleks veel ei muutu. Nii et me ei ole läinud sama teed pidi kui Soome. Aga ma ei oska vastata Läti ja Leedu kohta.

15:34 Esimees Henn Põlluaas
Andres Sutt, palun!

15:34 Andres Sutt
Aitäh! Mul on ka jätkuküsimus. Raha on kindlasti oluline, aga ma küsin niipidi: kui palju teie hinnangul on Eesti turul sellise profiiliga eksperte, kes oskaks seda tööd teha?

15:34 Rahandusminister Martin Helme
Mul ei ole ülevaadet, kui palju on Eestis selliseid eksperte. Rahapesu andmebüroo mehitatus on teema, mis jääb loomulikult Siseministeeriumi valdkonda. Nii palju kui mina tean, on nad pidevalt soovinud ressurssi juurde.

15:35 Esimees Henn Põlluaas
Katri Raik, palun!

15:35 Katri Raik
Austatud rahandusminister! Te viitasite, et rahapesu andmebüroo keskkriminaalpolitseis ootab väga seda seadusmuudatust. Teatavasti ootab rahapesu andmebüroo samamoodi pööratud tõendamist puudutavat seadusmuudatust. Kas teil on selge seisukoht, mida teha ümberpööratud tõendamisega? Ja kas seda on plaanis lähiajal arutada?

15:35 Rahandusminister Martin Helme
Aitäh! Väga oluline teema tõepoolest, seda on tõstatatud korduvalt. Me teame, et ümberpööratud tõendamiskohustuse korral meil tekib väga tõsine põhiseaduslikkuse riive. Sisuliselt peavad inimesed hakkama tõendama, et nad ei ole süüdi, mitte riik ei pea hakkama tõendama seda, et nad on süüdi. See on väga põhimõtteline õigusriigi põhiprintsiibi riivamine või rikkumine. Ma küll ei saa öelda, et koalitsioonis on kokku lepitud seda teed minna, aga teema on üleval.

15:36 Esimees Henn Põlluaas
Mihhail Stalnuhhin, palun!

15:36 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Eelnõuga tutvudes ma arvasin, et see on tekkinud tänu mingile järjekordsele eurodirektiivile. Kas teie sõnadest, et Soome on läinud teist teed, võib niiviisi aru saada, et see on kodumaine regulatsioon? Kas see on midagi erilist ja ainult Eestile omane?

15:36 Rahandusminister Martin Helme
Ei, see ei ole tingitud konkreetsest direktiivist, aga üldse rahapesu kohta on loomulikult olemas eraldi direktiivid, mis annavad meile raamistiku ette. Selle eelnõu koostamise põhjus on see, et on tekkinud spetsiifiline pressing seoses ühes valdkonnas meile täiesti tundmatu ja kontrollimatu taustaga firmade tegutsemiseks Eestis. Kui veel rohkem tausta avada või minna detailidesse, siis meil on selline väga Eesti-spetsiifiline asi nagu e-residentsus. See tähendab seda, et ükskõik kes ja ükskõik kust – on see siis Vietnam või mõni Euroopa riik või Ladina-Ameerika riik – saab küllaltki kergesti Eestis juriidilise isikuna

tegutseda ja selle kaudu oma rahaga Euroopa Liitu siseneda. On täiesti selgelt tuntav pressing just selles valdkonnas ja see on Eesti-spetsiifiline lahendus.

15:37 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh ettekandjale! Tundub, et rohkem küsimusi ei ole. Järgmisena palun kõnepulti juhtivkomisjoni esindaja Aivar Koka, rahanduskomisjoni esimehe.

15:38 Aivar Kokk
Hea juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas oma 14. mai istungil rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu ettevalmistamist esimeseks lugemiseks. Komisjoni oli eelnõu tutvustama kutsutud rahandusminister Martin Helme ja ministeeriumi asekantsler Märten Ross. Komisjon langetas konsensusega järgmised otsused: määrata eelnõu ettekandjaks teie ees kõneleja, võtta eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda esmaspäevaks, 27. maiks, teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. juuni kell 17.15. Ja 28. mail toimub eelnõu arutelu koos asjaomaste huvigruppidega, et saada ülevaade kogu virtuaalvääringu olemusest ja kasutamisest ning selgitada välja võimalikud probleemid ja kitsaskohad regulatsiooni sätestamise korral. Aitäh!

15:39 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Sellisel juhul avan läbirääkimised. Sõna võivad võtta fraktsioonide esindajad. Tundub, et läbirääkimise soovi ei ole. Lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 98 lõikest 6, on eelnõu 8 esimene lugemine lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. juuni kell 17.15.

---

6. 15:40 Jäätmeseaduse, jäätmeseaduse muutmise seaduse ning jäätmeseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (15 SE) esimene lugemine

15:40 Esimees Henn Põlluaas
Järgmine punkt on Vabariigi Valitsuse algatatud jäätmeseaduse, jäätmeseaduse muutmise seaduse ning jäätmeseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu 15 esimene lugemine. Ettekandja keskkonnaminister Rene Kokk, palun!

15:40 Keskkonnaminister Rene Kokk
Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Teie ees on Vabariigi Valitsuse algatatud jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega võetakse Eesti õigusesse üle kaks Euroopa Liidu direktiivi ning kõrvaldatakse Euroopa Komisjoni algatatud rikkumismenetlus. Direktiivi muudatusest tulenevalt laiendatakse jäätmeseaduses seadmete loetelu, millele ei kehti turule laskmise keeld nendes sisalduvate ohtlike ainete tõttu. Selliste seadmete hulka lisatakse vileorelid. Vileorelite ehitamisel kasutatakse pliid, mis tekitab iseloomulikku heli ja mille kasutusel puudub alternatiiv. Kuna enamik vileoreleid seisab ühes kohas sajandeid ja neid vahetatakse välja väga harva, oleks vileorelite hõlmamise korral plii asendamisega saavutatav kasu väga väike. Lisaks täpsustatakse, millise jõuallikaga seadmed on üksnes majandus- ja kutsetegevuse jaoks kättesaadavaks tehtud maanteevälised liikurmasinad, millele samuti turule laskmise keeldu ei kohaldata. Sellised seadmed on näiteks kaubanduskeskustes kasutatavad puhastusmasinad. Seaduse jõustumise tähtajad on 12. juuni 2019 ja 22. juuli 2019.
Lisaks viiakse jäätmeseadus vastavusse direktiiviga elektri- ja elektroonikaseadmetes tekkinud jäätmete kohta. Kuna Euroopa Komisjon algatas 25. jaanuaril 2019. aastal rikkumismenetluse direktiivi puuduliku ülevõtmise kohta, siis selleks, et rikkumine kõrvaldada, lisatakse nüüd jäätmeseadusesse termin "elektroonikaromu" ning täpsustatakse termineid "meditsiiniseade" ja "*in vitro* diagnostikameditsiiniseade". Kuna eelnõuga esitatud muudatused on peamiselt tehnilist laadi ja seotud mõistete täpsustamise ja lisamisega, siis eelnõu rakendamisega ei kaasne keskkonnamõju ega olulist mõju muudes valdkondades. Märksõnaks on rutiinne muudatus, millega viiakse seadus Euroopa Liidu direktiividega vastavusse. Eelnõuga riigile täiendavaid kulusid ega kohustusi ei kaasne. Tänan!

15:43 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Palun, Vilja Toomast!

15:43 Vilja Toomast
Aitäh, härra istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kuidagi riivas kõrva, et me tegelikult igasugust jäätmeseadust muutes püüame keskkonda nagu kuidagi kaitsta või paremaks teha. Te aga ütlesite sellise lause, et selle seaduse vastuvõtmisega ei kaasne keskkonnale mingeid mõjusid. Kuidas ma sellest pean aru saama? Minu arust me selle seadusega justkui peaksime keskkonda mõjutama, teda kaitsma.

15:43 Keskkonnaminister Rene Kokk
Aitäh! Me rääkisime siin näiteks just nimelt vileorelitest. Need on juba sajandeid oma paigas olnud ja ei ole peetud mõistlikuks neid välja vahetama hakata.

15:44 Esimees Henn Põlluaas
Signe Riisalo, palun!

15:44 Signe Riisalo
Aitäh! Mul on küsimus kulude kohta. Seletuskiri ütleb, et sihtrühm, keda eelnõu puudutab, on elektri- ja elektroonikaseadmete tootjad. Samal ajal märgitakse kulude kohta – see on ka korrektne, seletuskirjas peabki see info olema –, et kulusid kohalikule omavalitsusele ega riigile ei kaasne. Kulude katmine on siis tegelikult tootja mure. Millised need kulud on? Kas nendest on mingi ülevaade olemas?

15:44 Keskkonnaminister Rene Kokk
Aitäh, hea küsija! Ma täpsustan seda ja me vastame teile kirjalikult.

15:44 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole. Järgmisena palun pulti keskkonnakomisjoni esimehe Erki Savisaare!

15:45 Erki Savisaar
Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Keskkonnakomisjon arutas seda eelnõu neljapäeval, 16. mail. Ülevaate seadusest andis Kaupo Heinma, kes selgitas, et Euroopa Komisjon on algatanud rikkumismenetluse elektroonikaromu direktiivi puuduliku ülevõtmise kohta ja selle eelnõuga viiakse jäätmeseadus kooskõlla Euroopa Liidu õigusega. Meil tekkis küsimus mõningate ainete kohta, näiteks mis seadmetes kasutatakse butüülbensüülftalaati. Saime teada, et tegemist on plastides kasutatava ühendiga, mida leidub näiteks Hiinas toodetud mänguasjades ja elektrijuhtmetes elastsuse tagamiseks. Oli küsimus, kas muudatus puudutab ainult kirikuoreleid, ja selgus, et see puudutab lisaks ka vileoreleid, mis võivad sisaldada pliid, kuid mis muidu keelataks turul. Alternatiivi otsides leiti, et ilma pliita ei saavutata orelitel nii head kõla, ning seetõttu tehakse selline väike erand. Komisjon otsustas konsensusega teha ettepaneku määrata muudatusettepanekute tähtajaks 31. mai kell 10, määrata ettekandjaks siinolija ja siin saalis täna seda eelnõu arutada. Aitäh!

15:47 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Andres Sutt, palun!

15:47 Andres Sutt
Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ma kuulasin juttu vileorelite ja teiste asjade kohta ja mul tekkis selline küsimus: kas te kaalutlesite ka sellist võimalust, et delegeerida see harmoneerimine valdkonnaministrile?

15:47 Erki Savisaar
Nii nagu me arutluses aru saime, tegemist on puhtalt tehnilise eelnõuga. Meie praegune asjaomane seadustik ei vasta Euroopa Liidu direktiivile ja me parandame varem tehtud vead ära.

15:47 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kas on veel küsimusi? Andres Sutt, teine küsimus.

15:47 Andres Sutt
Lihtsalt küsin täpsustavalt üle, kas sedasama parandust ei võiks teha vastava valdkonna minister oma määrusega.

15:47 Erki Savisaar
Ei, need muudatused peavad olema seaduses.

15:47 Esimees Henn Põlluaas
Tundub, et rohkem küsida soovijaid ei ole. Ma tänan! Avan läbirääkimised. Tundub, et läbirääkimiste soovi ei ole. Sellisel juhul, lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 98 lõikest 6 on eelnõu 15 esimene lugemine lõppenud. Määran eelnõu 8 muudatusettepanekute esitamise ... Mida? Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 15. mai kell 10. Vabandust! Siin on protokollides väike segadus! Me räägime eelnõust 15, mille muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 31. mail kell 10.

---

7. 15:49 Riigikogu otsuse "Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine eesti keele õppe arenguga tegelemiseks" eelnõu (3 OE) esimene lugemine

15:49 Esimees Henn Põlluaas
Järgmine on Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni ja Isamaa fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine eesti keele õppe arenguga tegelemiseks" eelnõu esimene lugmine. Ettekandja Riigikogu liige Mihhail Stalnuhhin, palun!

15:49 Mihhail Stalnuhhin
Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Jah, kolm nimetatud fraktsiooni on otsustanud algatada sellise probleemkomisjoni loomise ja seda me praegu siis ka teeme. Otsuse eelnõus on ilusasti välja kirjutatud kuus punkti, mille kallal see probleemkomisjon hakkab tegutsema. Mina pööraks tähelepanu esimesele punktile: kvaliteetse eesti keele õppe tagamine. Meil tekib nüüd võimalus anda soovitusi metoodikate, õppevahendite väljatöötamise ja õppejõudude ettevalmistamise kohta. See ei ole just traditsiooniline asi – viimase 20 aasta jooksul on siin saalis tavaliselt hakatud eesti keelest ja eesti keele õppest rääkima enne valimisi, kas kohalikke või Riigikogu omi. Kui me alustame seda kohe koosseisu alguses, võib-olla siis õnnestub tõesti mõned probleemid lahendada. Aitäh!

15:50 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Signe Kivi, palun!

15:50 Signe Kivi
Aitäh, koosoleku juhataja! Hea ettekandja! Teatavasti hariduse-, keele-, kultuuri- ja spordiküsimused kuuluvad kultuurikomisjoni haldusalasse. Millisena te näete edaspidi probleemkomisjoni ja kultuurikomisjoni vahelist seost selle probleemi, nagu te ütlesite, lahendamisel? On siin olemas ka ühisosa ja kas probleemkomisjon annab aeg-ajalt ülevaate kultuurikomisjonile? Kuidas see on ette nähtud?

15:51 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Seda otsustab muidugi probleemkomisjon, kui ta loodud on. Aga täna ma kuulsin, et see probleemkomisjon, millest tuleb juttu järgmises päevakorrapunktis, sai vist sotsiaalkomisjonilt ettepaneku anda vähemalt kord aastas ülevaade komisjonis toimuvast ja töö tulemustest. Ma arvan, et probleemkomisjonil poleks midagi selle vastu. Teiseks, probleemkomisjoni töö on avatud. Mul on isegi natuke lootust saavutada selline olukord, nagu me kaheksa aastat tagasi peale kahte aastat läbirääkimisi saavutasime riigieelarve kontrolli erikomisjonis: komisjoni istungid olid avalikud ja läksid

otse internetti, kui meie koos Riigikontrolliga arutasime kõiki neid probleeme, nii palju kui neid oli. Ma loodan, et see komisjon läheb sama teed: teeb oma tööd maksimaalselt avatult ja annab koostöövõimaluse kõigile, kes soovivad seda teha professionaalselt ja efektiivselt.

15:53 Esimees Henn Põlluaas
Peeter Ernits, palun!

15:53 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Miks ma küsin? Kahjuks seda eelnõu meil siin riiulis ei ole. Aga mis on põhiprobleem? Varsti on 30 aastat juba olnud Eesti Vabariiki ja tegelikult eesti keele õppimine pole midagi suurt, see ei ole kosmoseteadus. On vaja pädevaid õpetajaid ja õpikuid ja süsteemi, mis töötab. Mis on see keskne probleem, mida peaks hakkama lahendama, et saaks eesti keelt õpetada kõigile, kes siin elavad, ja just nii, et nad saaksid selle selgeks?

15:53 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, suurepärane küsimus! Muuseas, seal riiulis on eelnõu nr 3 olemas. Üks on tühi, aga teises on need eelnõud täitsa olemas. Mis puudutab põhilist probleemi, siis me oleme väga avatud, me oleme väga loomerikkad. Me loodame, et kõik inimesed teevad oma tööd loominguliselt, ja me usaldame neid, kes hakkavad seda tööd tegema. No kaudselt see Bologna süsteem, eks ju. Peeter, minu arvates on põhiline probleem selles, et puudub raudne metoodika ja kontroll. Peab olema niiviisi, et suvalisel astmel, alates sellest ajast, mil laps saab kolmeaastaseks ja käib lasteaias, on tal kindlustatud keeleõpe, aga mitte niiviisi, et täna hommikul ma mõtlen midagi välja ja päeval hakkan lastele midagi rääkima. See töö peab iga kuu, iga aasta vastama teatud nõuetele. Seda kahjuks ei ole.
Kunagi aastaid tagasi ma viisin läbi ühe eksperimendi, see oli 1994/95. õppeaastal. Ma leppisin kokku ühe Narva gümnaasiumi direktoriga ja mul lubati õpetada lastele soome keelt. Eksperiment oli selles, et juba siis me hakkasime mõtlema, miks on nii, et tohutult palju aega õpitakse eesti keelt, aga tulemus on nii nigel. Ma töötasin nendega nulltunnis – see tähendab, et veerand kaheksa algasid need tunnid, teist võimalust ei olnud. Neli tundi nädalas, kokku sai 120 tundi. Kui me lõpetasime, tuli Kirsti Päällysaho, kes oli Soome saatkonna kultuuriatašee siin Tallinnas, ja võttis neilt eksami vastu. Tollal kehtisid, võib-olla keegi mäletab, kategooriad – mitte tasemed, vaid kategooriad: A, B, C, D, E, F. Ja pool sellest klassist sai D ja pool klassist C. Noh, muidugi tinglikult, sest Soomes sellist süsteemi ei olnud. Lihtsalt eksam tehti vastavalt nendele reeglitele. Ja samas nendelsamadel lastel olid lood eesti keelega palju kehvemad, kuigi nad olid seda tolleks ajaks õppinud juba umbes 800 tundi. Kontroll, range distsipliin, metoodika. Õpetajal on vaja tuge, õpetajal on vaja materjale, tal on pidevat koolitust vaja just nimelt mitte selles loomingulises mõttes, et mida rohkem sa välja mõtled, seda parem. Mitte keegi ei kindlusta, et ta on võimeline seda tegema. Nii et küsimus on selles. Ma pole sugugi kindel, et selles komisjonis õnnestub seda minu enda veendumust selgeks teha kõigile. Aga ma ütlen veel kord: ma olen õpetanud tuhandeid inimesi, ma olen kümme aastat keelekeskuses töötanud. Need juba 20 aastat siin Riigikogus lihtsalt nõuavad mult, et ma üritaks neid lihtsaid asju selgitada ka teile, lugupeetud kolleegid. Võib-olla me leiame mingi konsensuse ja võib-olla me suudame midagi parandada. Seniajani on olnud ainult sõnad, sõnad, sõnad.

15:57 Esimees Henn Põlluaas
Signe Riisalo, palun!

15:57 Signe Riisalo
Aitäh! Minus tekitab natuke segadust selle komisjoni eesmärk. Te kenasti ütlesite, et kuues punktis on kõik välja toodud. Tõsi on. Ja sealt mul see probleem tekibki. Eesti keele probleemid on oluliselt laiemad kui õpe ja õpe omakorda oluliselt laiem kui lasteaias või koolis eesti keele õpetamine. Esimene küsimus ongi, millega see komisjon siis ikkagi tegeleb. Kui me loeme näiteks punkti 2.2, siis me näeme, et seal on kirjas eesti keelega seotud huvigruppidega kohtumine ja nende kaasamine. See on väga-väga lai valdkond. Mis on siis ikkagi eesmärk, on minu küsimus.

15:58 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh küsimuse eest! Ei ole ju võimalik kirjutada eelnõus, et komisjon tegeleb kõigega, millega tahab. Tavaliselt, kui niiviisi hakatakse formuleerima, siis püütakse ette näha absoluutselt kõik, mis võib ette tulla. Võib-olla need huvigrupid tekivad, võib-olla tekib see vajadus jne. Võib-olla tekib vajadus uurida, mitusada miljonit eurot on ära raisatud sellele õppele – see raha on nagu kuskile sohu vajunud jne. Mine sa tea. Selle pärast formuleeritaksegi hästi laiad eesmärgid, et komisjon vajaduse korral saaks iga asjaga tegeleda. Samas ma nendin veel kord, et põhiline eesmärk on lahendada probleem, kuidas siiski õpetada eesti keelt just nimelt mitte-eestlastest lastele. Ma arvan, et eesti keele probleemidega, mis tekivad teie kogukonnas, te saate edukalt ise tegeleda. See kõik on siin ka üheselt välja kirjutatud.

16:00 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Peeter Ernits, palun!

16:00 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Sa lõpetasid oma eelmise vastuse väites, et seni on olnud ainult sõnad, sõnad ja sõnad. Minu küsimus on: kas nüüd tulevad ainult teod, teod ja teod või tulevad sõnad, sõnad ja mõni tegu ka?

16:00 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! See ei sõltu ainult minust, see ei sõltu ainult komisjonist, see sõltub ka haridusministeeriumist, see sõltub mitmest organisatsioonist, kes asjaga tegelevad. Ega ole ju mingi saladus, et eesti keel on peale selle, et ta on väga ilus suhtlusinstrument, veel ka raha teenimise võimalus. Ja tõenäoliselt, kui me hakkame õpetajatelt nõudma ranget distsipliini, siis keegi võib hakata reageerima sellele nii, et misasja, mida te siin nõuate. Ütelge aitäh, et ma üldse seal käin, üldse nendega töötan! Ma kujutan ette, et selline reaktsioon võib täitsa olla. Aga ma tahaks midagi muidugi saavutada, väga tahaks.
Tuletan, Peeter, sulle meelde hästi tuttava loo. See oli vist kuus või seitse aastat tagasi, meie kolleeg Jürgen oli siis haridusminister. Ja siis haridusministeerium koraldas hanke, mille summa oli 130 000 eurot ja objekt oli lasteaialastele alghariduse õpikute valmistamine. Ja ühel päeval me saime äkki teada, et selle konkursi võitis üks Tartu firma, mis tegeleb aiaväetise müügiga. Mäletad? Aadu Must tegi selle kohta arupärimise. Meile vastati, et kõik on korras, raha on juba tagasi võetud – see oli peale seda, kui me kisendama hakkasime. Nii et ühelt poolt me nägime väga toredat soovi, et teeme õpikud, alustame süsteemselt, riik kontrollib seda protsessi, riik hoiab kätt pulsil, aga teiselt poolt valisime väetisefirma. Nii et lubada sulle, et me tõesti saavutame midagi, ei ole paraku lihtsalt võimalik.
Jah, me oleme üht-teist ära teinud viimaste aastatega, aga tegelikkus räägib sellest, et siiski on tehtud väga-väga vähe. Kunagi minu kolleegid Narva keelekeskusest – kõik kogenud filoloogid, kõik vastava haridusega – rääkisid sellest, mida on tegelikult vaja teha. Ma pean rääkima komisjonis, kui see luuakse, täpselt sama juttu, mida ma rääkisin üle 20 aasta tagasi, kui profid juba teadsid, mida on vaja teha, aga poliitikud kogu aeg tegid midagi muud. Nii et loodame paremat, aga võib juhtuda ka niiviisi, et ei õnnestu mitte midagi. Mine sa tea.

16:03 Esimees Henn Põlluaas
Signe Kivi, palun!

16:03 Signe Kivi
Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Mul ei ole põhjust kahelda teie pädevuses, te räägite ise väga head eesti keelt, aga kas te saate mulle kinnitada, et see probleemkomisjon ei ole ellu kutsutud mitte selleks, et näidata, kui palju keeleprobleeme meil Eestis on? Neid muidugi on, aga kas neid on nii määratult palju, et me peame jälle ja jälle edasi lükkama ülemineku ühtsele eestikeelsele haridusele?

16:04 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, Signe! Ma natukese kiitlen. Ma eelmine aasta sain vanaisaks. Kolme päeva pärast poiss saab aastaseks. See tähendab, et aasta pärast ta on lasteaias ja veel aasta pärast ta hakkab, õigemini peab hakkama eesti keelega alustama. Ja mina isiklikult teen kõik, et tal oleks võimalus eesti keel ära õppida, aga niiviisi, et see ei segaks tal matemaatika, füüsika, ajaloo, geograafia jne teadmiste omandamist tulevases elus. Me oleme kuidagi väga lahjalt sellesse suhtunud. Mitte keegi ei võta enam tõsiselt juttu,

et eesti keelt saab õppida ja õpetada eesti keele tunnis. Kõik arvavad miskipärast, et matemaatikatunnis on seda teha palju huvitavam ja võib-olla parima kvaliteediga. See on väga imelik. See on väga imelik! Aga ei, küsimus ei ole selles, et neid probleeme välja tuua. Tähendab, jah, ma saan aru, et ma poleks pidanud rääkima sellest konkursist. Kes teavad, need teavad, kes ei tea, neil on parem mitte teada. Me otsime siin konsensust, me üritame saada mingi tulemuse, mitte kritiseerida. Seda kriitikat on olnud juba peaaegu 30 aastat. Keeleseadus on juba 30 aastat vana, aga me ikka arutame, kuidas õpetada koolis eesti keelt. Me peame ükskord selle asja korda tegema.

16:06 Esimees Henn Põlluaas
Katri Raik, palun!

16:06 Katri Raik
Hea ettekandja! Kindlasti on teile hästi teada selline uuring nagu "Arvamusi ja hinnanguid riigikeeleõppe korraldamise kohta vene õppekeelega koolides". Selle viis läbi Tartu Ülikooli teadurite rühm, mida juhtis professor Birute Klaas-Lang. See uurimus valmis paar aastat tagasi ja selles on tehtud konkreetsed ettepanekud, mida teha, et eesti keele õpe põhikoolis oleks tõhusam. Ma arvan, et me oleme teiega siin ühte meelt, et just põhikool on eesti keele õppeks oluline koht ja edu saavutamise koht. Kas komisjon hakkab oma töös tuginema sellele uuringule ja teistele uuringutele või ainult komisjonile teada olevatele andmetele?

16:07 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma arvan, et suve jooksul on vaja välja otsida kõik uuringud, mis puudutavad seda teemat. Ja mitte ainult need, mis on tehtud aasta tagasi või kaks aastat tagasi, vaid ka need, mis on tehtud 20 aastat tagasi. Need on vaja süstematiseerida ja nendega tegeleda. Samas ma ei jaga sinu seisukohta põhikooli suhtes. Mina alustaks siiski lasteaiast. Sa tead väga hästi, et meil Narvas on kokku 18 lasteaeda, aga on vaid üksainus, kuhu on tohutu järjekord. Ma juhuslikult tean, et praegu on seal järjekorras 280 last. Miks? Väga selgel põhjusel: selle lasteaia direktor on Heli Adamovitš, minu ammune kolleeg, kes kogu elu on selles valdkonnas töötanud. Ta õpetab lapsi. On õpetanud ka täiskasvanuid, aga tema jaoks on laste õpetamine alati kõige tähtsam olnud. Tal kollektiivis ei ole peale tema ühtegi eestlast – ühtegi! –, kõik on vene prouad, vene tüdrukud. Ta kasvatas selle kollektiivi välja ja praegu kõik vanemad teavad, et kui sinu laps läheb Pääsukesse, siis kolme aasta pärast, kui ta kooli läheb, ta juba pursib eesti keelt. Ja see on tõesti nii. Probleem on selles, et juba teises-kolmandas klassis nad praktiliselt ei mäleta mitte midagi. Sa vaatad videot, kuidas ta rääkis siis, kui oli lasteaias lõpupidu, ja siis sa vaatad seda, mis on kahe aasta pärast juhtunud. Kõik lasteaiad peaksid töötama nii nagu Narva Pääsuke.
Nii et enne kui me põhiharidusega tegeleme, alustame lasteaiast! Alustame sealt, sest ei saa maja ehitada alates teisest korrusest, on ikka vaja vundament paika panna ja siis esimene korrus. Nii et jah, seda kindlasti. Ma olen näidanud Riigikogu viie koosseisu kultuuri ja keelega tegelevatele inimestele seda lasteaeda ja peaministrid on seal käinud, samuti haridusministrid jne. Kui te mõtlete, et see on midagi muutnud – mitte midagi! Ja proua Adamovitš töötab tasuta, õpetades ja konsulteerides eesti keele õpetajaid. Isiklikult täiesti tasuta! Järjekordselt: see on entusiasm, millega me kunagi töötasime keelekeskuses. Aga see selleks. Me ei saa korraga kõike teha. Me peame aru saama, milles on probleem, ja samm sammu järel lahendama seda. Aga alustada on vaja algusest, mitte poole tee pealt. See on vale, nii ei tule mitte midagi välja. See on minu arvamus.

16:10 Esimees Henn Põlluaas
Katri Raik, teine küsimus, palun!

16:10 Katri Raik
Me mõlemad, härra Stalnuhhin, oleme teiega Narva Linnavolikogu liikmed ja meil on juba sellel neljapäeval võimalik kohtuda ka Narva volikogu istungil. Kas te toetate Narvas teiste keelekümbluslasteaedade avamist? Sellel on olnud ka tugev kohaliku poliitika mõju, et ei ole tekkinud rohkem keelekümbluslasteaedu. Ma olen absoluutselt nõus, et lasteaias on eesti keele õpetamine kõige tõhusam. Olen nõus ka sellega, et lasteaiast peab olema sujuv üleminek kooli, et lapsed ei unustaks seni

õpitut. Kas te toetate Narvas teiste keelekümbluslasteaedade avamist, mis tähendaks lausvenekeelsetele või mitte nii hea eesti keele oskusega lasteaiaõpetajatele töökaotust ja oleks seega ebapopulaarne otsus?

16:11 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Kardan, Katri, et sa eriti ei saa siin nüanssidest aru. Keelekümblus tähendab, et lapsed siiski suhtlevad inimestega, kes on keele kandjad. Nii on see objektiivselt. Tallinnas ma olen seoses oma lasteraamatutega mitu lasteaeda läbi käinud ja igal pool olen küsinud, kuidas teil eesti keele õppega on. Nendel inimestel, kes Tallinnas keelekümblusega tegelevad, on minu arvates perfektne eesti keel. Kust me Narvas neid võtame? Kust kohast?! Meil lihtsalt ei ole neid inimesi. See, mida räägiti eelmises koosseisus, et me leiame 800 inimest ja saadame nad lasteaeda – see ei ole see! See üldse ei vasta sellele, mida me loodame ja tahame tegelikult saavutada.
Ma rääkisin sellest, et lasteaias, kuhu Narvas on ainsana tung, töötavad vene prouad. See tähendab, et suvalises kollektiivis on võimalik inimesed välja õpetada. Selleks on vaja õppekava, mille on koostanud profid, on vaja õppevahendeid. Noh, lasteaed on spetsiifiline: mängud, igasugused võimalused liikumiseks, tantsud, laulud. Nii see asi lasteaias käib. Aga see kõik peab toimuma süsteemselt. Improvisatsioon on muidugi väga hea asi, aga keeleõppes peaks seda olema minimaalselt. Palju tähtsam on kindlustada raudne plaani täitmine.
Jah, ma toetaks küll keelekümblust, kui oleks, kes sellega tegeleks. Mina näen rohkem perspektiivi selles, et välja töötada kindel õppekursus, selle juurde metoodikad, õpikud. Kusjuures väga tähtis on, et see kõik oleks sellises variandis, mis on arusaadav ka lapsevanemale. Isegi lapsevanem, kes eriti ei valda või üldse ei valda eesti keelt, peab saama oma last kodus aidata. Ja seda on võimalik teha. Selleks on vaja ainult soovi. Nii et niiviisi on selle keelekümblusega.
Mõned räägivad sellest, et keelekümblus võtab lapselt ära mõned talle tulevases elus väga vajaminevad oskused. Ta teab kehvemini oma emakeelt, ta ei valda seda täiel määral. Ma olen erinevaid teooriaid näinud, eks komisjon vaatab seda kõike.
Aga lihtsalt lõpetuseks ütlen seda. Kunagi jällegi üsna ammu, aastat viis või kuus tagasi, olin ma ühes Narva gümnaasiumis arutelu juures, kus otsustati, kas minnakse üle eesti keelele, kas toetatakse seda või ei toetata. Seal olid põhikooli ja gümnaasiumi lapsed, kes esindasid seda kahte astet – nende esindajad olid. Ja üks tüdruk väga tahtis, et mindaks üle eesti keelele. Siis ma palusin tähelepanu ja küsisin talt: mis on sinu pükste tagataskus? See muutus parooliks. Sest inimene, kes nõudis oma koolis eesti keeles õpetamist, ei saanud aru vaat sellisest küsimusest. Ma oleks võinud küsida ükstaspuha mida, see lause ei omanud mitte mingit tähtsust.
Nii et millest ma räägin? Et aeg oleks pöörduda proffide poole. Aeg oleks nendega rääkida rahulikult, ilma surveta, ilma poliitikata. Ma olen kindel, et järgmise nelja aasta jooksul me saaksime lahendada väga palju probleeme.

16:15 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Riho Breivel, palun!

16:16 Riho Breivel

Mihhail, me oleme sinuga kaua aega rääkinud eesti keele õppest Narvas ja mujal Ida-Virumaal, kõigist nendest probleemidest. Üks võimalus, millest ma juba 1995. aastal rääkisin, oli see, et viime gümnaasiumides sisse pedagoogikaõppe. See tähendab, et lisaerialana saaksid kõik gümnaasiumilõpetajad, kes soovivad, pedagoogi väljaõppe. Gümnaasiumides on erinevaid erialasid ja pedagoogikaõpe jäi selle taha, et pedagoogid ja teadlased ütlesid mulle, et see ei lähe mitte, et gümnaasiumiharidusega inimesed hakkavad õpetama lapsi lasteaedades ja algkoolis. Aga olnud ise gümnaasiumi direktor, saan ma öelda, et meie gümnaasiumis olid ka gümnaasiumiharidusega pedagoogid, kes õpetasid lapsi ja samal ajal täiendasid ennast.

16:17 Esimees Henn Põlluaas

Küsimus, palun!

16:17 Riho Breivel

Kuidas sa sellele vaatad? Kas see on tulevikus võimalik?

16:17 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma arvan, et kõik on lugenud Tšehhovit. Tal on üks kangelane üks gümnasist, kes õpetab teisi lapsi, kusjuures talle usaldatakse õpetada suvalisi õppeaineid. Aga muidu mul seda kogemust ei ole. See on üks asi, mida võiks arutada, aga ma pean ausalt tunnistama, et praegu ma pole sada protsenti kindel, et ma sain sellest ideest õigesti aru. Me peame sellest sinuga veel täiendavalt rääkima, kui on vaja.

16:17 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Tundub, et ettekandjale küsimusi rohkem ei ole. Kutsun kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Paul Puustusmaa. Palun!

16:18 Paul Puustusmaa
Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Tänan ettekandjat sisuka ettekande eest! Loodan, et küsijad said oma vastused kätte. Käesolevaga toon teieni Riigikogu põhiseaduskomisjoni otsused ja ettepanekud. 7. mail 2019 toimus Riigikogu põhiseaduskomisjoni istung, mida juhatas Jaak Madison ja millest võtsid komisjoni liikmetena osa Oudekki Loone, Mart Nutt, Hanno Pevkur, Paul Puustusmaa, Indrek Saar ja Vilja Toomast. Toimus muu hulgas Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni ja Isamaa fraktsiooni algatatud Riigikogu otsuse "Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine eesti keele õppe arenguga tegelemiseks" eelnõu arutelu. Ka seal võttis sõna Mihhail Stalnuhhin, kes selgitas meile asjaolusid, milleks eelnõu algatatud on. Põhiseaduskomisjon teeb järgmised ettepanekud: võtta eelnõu täiskogu tänase istungi päevakorda, määrata muudatusettepanekute tähtajaks 28. mai 2019 kell 9, määrata ettekandjaks põhiseaduskomisjoni liige Paul Puustusmaa ja teha ettepanek saata eelnõu teisele lugemisele, kui esimene lugemine lõpetatakse, 30. maiks. Kõik otsused võeti vastu konsensusega. Aitäh!

16:19 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Sellisel juhul avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 98 lõikest 6, on eelnõu 3 esimene lugemine lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 28. mai kell 9.

---

8. 16:20 Riigikogu otsuse "Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine rahvastikukriisi lahendamiseks" eelnõu (4 OE) esimene lugemine

16:20 Esimees Henn Põlluaas
Järgmine punkt on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni, Eesti Keskerakonna fraktsiooni ja Isamaa fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu probleemkomisjoni moodustamine rahvastikukriisi lahendamiseks" eelnõu 4 esimene lugemine. Ettekandja Riigikogu liige Jaak Valge, palun!

16:20 Jaak Valge
Lugupeetud esimees ja kõik austatud kolleegid! Ma käitun siis oma kogenuma kolleegi Mihhail Stalnuhhini eeskujul ega hakka väga suuri ja pateetilisi sõnu tegema. Ma usun, et meie seas ei ole ühtegi inimest, kes ei tunnistaks, et riigi igasugune muu poliitika ei ole adekvaatne sellel juhul, kui ta mõjub negatiivselt meie rahvastiku arengule ja süvendab rahvastikukriisi. Aga rahvastikukriisi mina defineeriksin sellise olukorrana, kus sündimus on alla taastetaset, mis toob seniste rahvastiku ja majanduspoliitiliste trendide jätkudes kaasa tööjõupuuduse ja töötajate suure maksukoormuse. Seda siis juba lähitulevikus, kaugemas tulevikus aga hakkab see ohustama rahvuskultuuri edenemist ja veel kaugemas tulevikus rahvuskultuuri säilimist.
Eesti on väike riik, väike ühiskond ja meie rahvastiku olukord on väga mitmel põhjusel tõepoolest väga omapärane. Esiteks, me oleme varase demograafilise üleminekuga ühiskond. See tähendab, et sündimus hakkas meil vähenema juba väga ammu – me olime maailmas esimese viie ühiskonna seas, kus sündimus vähenema hakkas. Väikese sündimuse pärast muretses juba Tammsaare. Konstantin Päts

ütles 1935. aastal, et samade trendide jätkudes muutub Eesti "vananevaks rahvaks, kus rohkem on vanemaid kui nooremaid inimesi". Ja see ohustab kogu rahva ja riigi edasist käekäiku, sest "vanad ei ole jõuküllased, ettevõtlikud, vanadel pole neid lootusi ja seda võitlustahet nagu noortel". Tõsi, täna me teame seda, et Tammsaarel oli küll õigus, aga Pätsil mitte. See tähendab seda, et vanemad inimesed ei ole meile probleem, vaid ressurss, juhul kui me viime läbi korralikku rahvastikupoliitikat ja vanemaid inimesi õigesti rakendame. Rahvastiku jätkuv vananemine loob võimaluse ühiskonnas innovatiivseid muudatusi teha, nagu on märkinud rahvastikuteadlane Liili Abuladze. See oli siis esimene probleem: väike sündimus, varane demograafiline üleminek.
Teiseks on meil erakordselt suur välispäritolu rahvastiku osakaal ja ka suur lõimumisprobleem. Kui me tahame seda positiivsemalt sõnastada, siis tegu on suure väljakutsega. Ja see tähendab, et meil on põhjust oma immigratsiooniga väga ettevaatlikud olla, aga tõepoolest, viimastel aastatel on see järsult suurenenud, nii et põlisrahva suhtarv tõenäoliselt väheneb. Ütlen "tõenäoliselt" sellepärast, et meie migratsioonistatistika ei pruugi olla päris täpne.
Edasi. Nagu te kõik teate, on meie keskmine sissetulek madalam kui teistes varase demograafilise üleminekuga ühiskondades, kus on samamoodi sündimus alla taastetaset. See tähendab, et teised varase demograafilise üleminekuga ühiskonnad on meie inimeste silmis atraktiivsed tõmbekeskused. Kokku võttes tähendavad need eripärad pluss asjaolu, et me oleme väike ühiskond, kahte asja. Esiteks, me oleme väga hapras demograafilises seisundis, ja teiseks, meil pole võimalik oma rahvastikupoliitika kujundamisel mitte kusagilt eeskuju võtta. Noh, ütleme, et Lätis on enam-vähem samad probleemid. Me peame oma mured ikka ise muretsema ja probleemid sõnastama, lahendused ise leidma.
Ma ei julge praegu kuigi kindlalt hinnata, kui hea on seni olnud meie rahvastikupoliitika või õigemini kogu meie poliitika demograafiline element ehk poliitika mõju meie rahvastiku arengule. Ma usun, et sellele vastavad ajaloolased või tuleviku ajaloodemograafid mõne aja pärast. Eriti on küsimus, kas oleks olnud võimalik nii suurt väljarännet vältida. Niisiis, see on küsimus tuleviku ajaloolastele.
Teisalt on hea meel tunnistada, et perepoliitikas on Eesti teinud olulisi edusamme. Eestis on selle kümnendi keskmine sündimuse summaarkordaja selline, et see jääb 24% alla taastetaseme, mis tähendab tegelikult seda, et iga järgnev põlvkond on veerandi võrra väiksem oma vanemate omast. Aga kui arvestame seda, et sünnitamisvanust lükatakse edasi, siis on pilt tegelikult hoopis parem. Demograafide hinnangu kohaselt võib keskmine laste arv naise kohta Eesti 1980. aastate põlvkonnas jääda vahemikku 1,8–1,85. See tähendab, et meil on natukene, 11–13% juurde vaja, ja juba oleme taastetasemel. Aga see ei tähenda seda, et me võiksime loorberitele puhkama jääda – meil ei olegi loorbereid tegelikult – ja et perepoliitika instrumente ei saaks parandada või et eesmärk on mingilgi moel saavutatud. See komisjon kannab kõlavat rahvastikukriisi lahendamise probleemkomisjoni nimetust, mis viitab justkui väljavaatele, et meil on XIV koosseisu tööaja vältel võimalik rahvastikukriis ära lahendada. Tegelikult on eesmärk siiski kaugel. Peame arvestama seda, et ükski õhtumaade ühiskond ei ole viimastel aastatel oma sündimust taastetasemele tõstnud või õigemini on see seal olnud väga ajutiselt.
Aga ikkagi on hea meel tõdeda, et me oleme oma probleemid teadvustanud. Juba eelmise Riigikogu koosseisu ajal moodustati samanimeline komisjon, millel olid just probleemide teadvustamisel suured teened. Ja niimoodi oleme n-ö diagnoosifaasi lõpus ja alustanud tegelikult ka ravi. Ma pean silmas emapalka ja muid meetmeid. Aga me võiksime jõuda ka ennetamisfaasi.
Rahvastikuteadlane Ene-Margit Tiit kirjutas kaks nädalat tagasi väga asjakohaselt: "Riigikogu võiks ja peaks kontrollima või hindama kõiki vastuvõetavaid eelnõusid rahvastiku arengu seisukohast. Selline ülesanne võiks seadusandlikul organil olla. See võikski olla see positiivne samm, mida nad võiksid teha." Loodav komisjon kõiki eelnõusid kontrollida ja hinnata ei saa. Küll aga on komisjoni ülesannete hulgas anda arvamusi demograafilisi mõjusid sisaldavate õigusloomeliste algatuste kohta. Ja see on eelmise komisjoni tegevusest loogiline samm edasi just konkreetsuse poole. Ma usun, et kõik siinolijad arvavad, et rahvastikukriisi lahendamine või õigemini, ütleme nii, maksimaalne leevendamine on meie kõigi ühine eesmärk, sõltumata sellest, kas oleme opositsioonis või võimuliidus. Tänan tähelepanu eest!

16:29 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Ettekandjale on ka küsimusi. Maria Jufereva-Skuratovski, palun!

16:29 Maria Jufereva-Skuratovski

Aitäh! Lugupeetud Jaak Valge! Mul on selline küsimus. Kas te näete probleemina seda, et Eestis sünnib päris palju lapsi vabaabielu peredesse? Ja kas on teil plaanis tegeleda selles loodavas grupis või rühmas traditsiooniliste pereväärtuste promoga?

16:29 Jaak Valge
Aitäh küsimuse eest! Iseenesest on positiivne, et sünnib palju lapsi, olgu siis vabaabielu peredesse või teistesse peredesse. Selles mõttes sellega tegelema ei pea. Küll aga me teame, et keskmine laste arv on ametlikus abielus olevatel paaridel suurem kui vabaabielus olevatel paaridel. Mina arvan isiklikult – ma ei tea, kuidas see komisjon otsustab, sinna tuleb ju rohkem liikmeid –, aga mina arvan isiklikult, et kedagi ei tohiks ülemääraselt sundida midagi tegema. Samas me ei tohiks ka kasutada meetmeid, mis traditsioonilist abielu mingil moel õõnestab.

16:31 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Peeter Ernits.

16:31 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Eelmises probleemkomisjonis tegeldi teooria ja igasuguste lahendustega, aga tegeldi ka praktikaga: komisjoni liikmete saldo oli +1 laps. Minu küsimus on, kas uuel komisjonil on plaan seda ületada või püsida samal tasemel?

16:31 Jaak Valge
See on tore küsimus. Ma ei ole selle peale mõelnud ja praeguste komisjoni ülesannete hulka seda ei ole fikseeritud. Aga kui me arvestame ka lapselapsi, siis ma olen täiesti veendunud, et me saame parema tulemuse kui see +1.

16:31 Esimees Henn Põlluaas
Vilja Toomast, palun!

16:32 Vilja Toomast
Aitäh! Härra Valge! Ka mina tahan meenutada eelmises koosseisus eksisteerinud probleemkomisjoni, mis iganes nimega ta täpselt oli. Teatavasti lõppes selle komisjoni töö ülevaatega, mida komisjoni nõunikud ei pidanud võimalikuks või vähemalt see ei olnud nii pädevalt koostatud, et seda oleks saanud suures saalis arutada ja mingi otsuse vastu võtta. Mis te arvate, kas see uus komisjon suudab kokku kirjutada sellise paberi, mida võiks ka suures saalis arutada? Ja mina soovitan küll Peeter Ernitsa ettepaneku vastu võtta. Fikseerige see ka oma tööülesannetes!

16:32 Jaak Valge
Aitäh! Kui me komisjoni kokku võtame, eks me pea siis kokku leppima oma töömeetodid, selle, mis meil jäävad prioriteetideks ja mis järjekorras me asju ajame. Loomulikult ma ei taha siiski eelmise komisjoni tööd mingil moel alahinnata, isegi kui see strateegia jäi vastu võtmata. Aga tõepoolest see töö, mis olukorra teadvustamisel ära tehti, oli suur. Aga mis meie komisjoni puutub, siis mina kujutan seda ette niimoodi, et me mõnda aega esialgu tegeleme üksikküsimustega ja siis võib-olla tõepoolest eelmisest komisjonist erinevalt proovime iga üksikküsimuse lahenduseks teha konkreetse ettepaneku mingile institutsioonile, kelle käeulatuses on nende küsimuste lahendamine. Ma isiklikult kujutan seda niimoodi ette, et strateegia kallale võiks minna aasta või poolteise pärast.

16:34 Esimees Henn Põlluaas
Mihhail Stalnuhhin, palun!

16:34 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Huvitaval kombel sa oskasid vastata minu küsimusele enne, kui sa olid seda kuulnud. Tähendab, strateegia on muidugi hea, aga ta ei lahenda mitte alati taktikalisi ülesandeid. Üks näide. Ma olen isiklikult kokku puutunud ühe medõdede grupiga Kohtla-Järve medkoolis. 20

tüdrukut lõpetas, praegu mitte ükski neist ei ole Eestis, kõik on välismaal. Ja ma väidan, et see tähendab Eestile miinus 40 last, sest kõigil, kellest ma olen midagi kuulnud, on 2–3 last. Nii et minu küsimus oli tegelikult selline, kas tegeleda tuleb ainult strateegiaga või on siiski mõnes valdkonnas võimalik midagi parandada üsna kiiresti. Näiteks võiks ehk vähemalt mingis ametkonnas, kus töötavad põhiliselt naised, sh noored naised, teha töö- ja palgatingimused paremaks, konkurentsivõimeliseks muu Euroopaga?

16:35 Jaak Valge
Aitäh, hea kolleeg! Ma olen ka seda meelt, et küsimusi tuleks võimalikult konkreetselt püstitada ja lahendada. Paraku rahvastikupoliitika on iseenesest üks selline väga keeruline komplekssete meetmete süsteem, kus mõju võivad avaldada hoopis mingid kõrvalpoliitikad, mida esialgses lähenemises on raske teadvustada. Ma olen küll ajaloolane, aga ma olen aastaid töötanud Eesti demograafia keskuses ja olen ühe asja küll seal päris selgeks saanud. Ja see asi on, et suuri muudatusi ja mingeid imelahendusi rahvastikupoliitikas üksikute meetmetega ja kiiresti on võimatu saavutada.

16:36 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Järgmisena palun kõnetooli põhiseaduskomisjoni esindaja Paul Puustusmaa!

16:36 Paul Puustusmaa
Hea juhataja! Austatud kolleegid! Analoogselt eelmise punktiga ma tänan ettekandjat mahlaka probleemikäsitluse eest ja toon teieni Riigikogu põhiseaduskomisjoni otsused ja ettepanekud käesolevas küsimuses. Samamoodi 7. mail 2019. aastal oli meil põhiseaduskomisjoni istung, mida juhatajas Jaak Madison ja millest võtsid liikmetena osa Oudekki Loone, Mart Nutt, Hanno Pevkur, Paul Puustusmaa, Indrek Saar ja Vilja Toomast. Selle küsimuse arutelul kuulati ära Jaak Valge arvamus, ettepanekud, mõtted ja kiideti eelnõu heaks. Tehti ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda tänaseks päevaks, määrata muudatusettepanekute tähtajaks 28. mai kell 9, määrata ettekandjaks põhiseaduskomisjoni liige Paul Puustusmaa ja saata eelnõu teisele lugemisele, kui esimene lugemine lõpetatakse, 30. maiks 2019. Kõik otsused on vastu võetud konsensusega. Aitäh!

16:37 Esimees Henn Põlluaas
Kas ettekandjale küsimusi on? Ei ole. Avan läbirääkimised fraktsioonide esindajatele. Läbirääkimise soovi ei ole. Lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 98 lõikest 6, on eelnõu 4 esimene lugemine lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 28. mai kell 9.

---

9. 16:38 Vaba mikrofon

16:38 Esimees Henn Põlluaas
Vaba mikrofon. Kõigil soovijail on võimalus pärast haamrilööki registreeruda sõnavõtuks. Kõnesoove ei ole. Istung on lõppenud. Aitäh!

Istungi lõpp kell 16.38.